

920

ჯარის ნაწი-
ლად უფასოდ
ფარავნებათ.

5 დეკემბ. 1920 წ.

მსედარი

ფასი 25 მან.

№ 27 || მუხრანო სამხ. სამინ. კულტ-განათლ. საქმისა. || № 27

ცვლილებანი მთავრობაში

მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილედ და განათლების
 მინისტრად დაინიშნა გრ. ლორთქიფანიძე.
 სამხედრო მინისტრად პარმენ ჭიჭინაძე.
 მიწად-მოქმედების მინისტრად დ. ონიაშვილი.
 სომხეთში საბჭოთა მთავრობა გამოცხადდა.

SHES-7

944

სამხალხო მინისტრისაგან.

№ 4793.

მეორე ქვეითა ბრიგადის უფროსს, სანაპირო
 ჯარის უფროსს, საინჟინერო-სატექნიკო ჯარის უფ-
 როსს, საარმიო-საარტილერიო დივიზიონის უფ-
 როსს, სადარაჯო ათასის თავს, სამხედრო სამინის-
 ტროს კანცელარიის უფროსს, სამხედრო სამნეო
 კომიტეტის თავმჯდომარეს, შინაგან საქმეთა სამი-
 ნისტროს ღირექტორს, სახალხო გვარდიის მთავარ
 შტაბის თავმჯდომარეს, ქალ. ტფილისის სამხედრო
 აღრიცხვის განყოფილების უფროსს, ტფილისის
 მაზრის სამხედრო აღრიცხვის განყოფილების უფ-
 როსს, ქალ. ტფილისის მოურავს, ტფილისის სა-
 მაზრო უბნის თავმჯდომარეს.

დამატებით ამა წლის 17 სექტემბრიდან,
 № 3755, ჩემი დეკრეტისა ვბრძანებ:

1) განთავისუფლებულ იქნას სასწავლო ყო-
 ლობაზე გაწვევისაგან თადარიგში გადარიცხვით
 ამა წლის 1 დეკემბერს ყველა 1896 წელში დაბა-
 დებულნი ის სათადარიგო ჯარის კაცნი, რომელ-
 ნიც გამოცხადდენ სათანადო მხედრიცხვეუებთან ამა
 წლის 10 აგვისტოს შემდეგ. დღეს იმყოფებიან სამ-

ხედრო ერთეულებში და შესრულებული აქვთ კა-
 ნონით დადგენილი სასწავლო ყრილობის 6 კვირის
 ვადა; 2) აღნიშნული კატეგორიის ჯარისკაცთა
 დათხოვნა მოხდეს იმავე წესრიგით, როგორც მი-
 ლებული იყო სასწავლო ყრილობაზე ათ აგვისტომ-
 დის გამოცხადებული ჯარის კაცთა დათხოვნის
 დროს; 3) განთავისუფლებულ ჯარის კაცთა სრუ-
 ლი სახელობითი სია და სამსახურის ნუსხების ჩა-
 მონაჭერი № 2, დაუყონებლივ გადაეგზავნოს სა-
 თანადო მხედრიცხვეუს 4) განთავისუფლება ყველა
 იმ ჯარის კაცთა, რომლებიც იმყოფებიან სამხედ-
 რო ერთეულებში და ასრულებენ 6 კვირის ვადას
 პირველ დეკემბერს შემდეგ მოხდეს ერთეულთა
 უფროსების განკარგულებითა და მათი სრული პა-
 სუხისმგებლობის ქვეშ; 5) ყველა 1896 წელში და-
 ბადებულნი ის სათადარიგო ჯარის კაცნი, რომელ-
 ნიც სხვა და სხვა მიზეზების გამო ჯერ არ ყოფი-
 ლან სასწავლო ყრილობაზე აუცალკეოდ გაიგზავ-
 ნონ მხედრიცხვეუთა მიერ უმახლობელს სამხედ-
 რო ერთეულებში ყრილობის გასაწყლად და არც
 ერთ მათგანს არ უნდა აცდეს ყრილობაზე გაწვევა;
 6) ამ დეკრეტის მიღება მომხსენდეს გენ. შტაბის სა-
 მუალებით.

სამხედრო მინისტრი გრ. ლორთქიფანიძე.

ბრძანებები

რესპუბლიკის ჯანრების მიძღვრთ

№ 166.

2 დეკემბერი 1920 წ. ქ. ტფილისი.

ჯარში კულტურული მუშაობის გასაცხოველებლათ ვბრძანებ:

ერთი საათი საერთო სამეცადინო დროისა დაეთმოს ყოველ დღე კულტურულ მუშაობას.

დანარჩენი მუშაობისათვის კი სექციამ უნდა ისარგებლოს სამსახურისაგან თავისუფალი დროით.

2) სექციას უფლება ეძლევა გამოიყენოს ამ საქმეში ნაწილებში მყოფი ინტელიგენტური ძალები.

3) ნაწილების უფროსებს ვავალებ ხელი შეუწყონ კულტურული მუშაობის წაყოფიერათ წარმართვას.

4) წერა-კითხვის სწავლება სავუნდო სკოლებში უნდა სწარმოებდეს ისე, როგორც წინეთ, ე. ი. უნდა ისწავლებოდეს ათასეულის უფროსის პასუხის მგებლობით.

სამხედრო მინისტრის ამხანაგი

გენერალი **ოდიშელიძე.**

სამხედრო სამინისტროს კულტურა-განათლების სექციის მიძღვრთ

№ 80.

2 დეკემბერი 1920 წ. ქ. ტფილისი.

თანახმად სამხედრო მინისტრის ამხანაგის ბრძანებისა № 166 სამხედრო სამინისტროს კულტურა-განათლების სექციას ნება ეძლევა, კულტურული მუშაობის განსაცხოველებლათ, ისარგებლოს ნაწილებში მყოფ ინტელიგენტური ძალებით, ამიტომ წინადადებს ვიძლევი: თითვეულ ათასეულში მყოფი ინტელიგენტური ძალები დაყოფილ იქმნას სამ ჯგუფათ: 1) სალექციო, 2) საგასართობო და 3) საანბანო.

პირველის მოვალეობა იქნება ჯარის-კაცების მუდმივ, თანამედროვე მომენტის კურსში ყოლა და აგრეთვე ლექციებისა და საუბრების მართვად ლიტერატურიდან, ისტორიიდან და გეოგრაფიიდან. მეორესი — ჯარის-კაცების აზრიანი გართობა წარმოდგენების მართვით, ჟურნალ-გაზეთების ჯგუფობრივ

ვით კითხვის მოწყობით, სიმღერებით. ცეკვა-თამაშობით და სხვა... და მესამისი — წერა-კითხვის უცოდინართათვის ნებაყოფლობით ანბანის სწავლება. ამ მუშაობის დაუყოვნებლივ ცხოვრებაში გატარებას, მის საერთო ხელმძღვანელობას და პასუხის მგებლობას ვაკისრებ ბრიგადაში — თითვეული ბრიგადის ინსტრუქტორ-მასწავლებელს, ხოლო სადაც ჯერ ასეთი არ დანიშნულა, იქ კი — ათასეულების ინსტრუქტორ-ოფიცრებსა და მასწავლებლებს.

მთავარი ხელმძღვანელი

პოლკოვნიკი **ართმელაძე.**

საღლეოსო

II.

ქემალ-ფაშა ოსმალთა ტრადიციას არ ღალატობს და აგრესიულ მოქმედების დაწყების წინ თავის წარმომადგენელის პირით ტკბილ სიტყვებსა და ქათინაურებს გვიძღვნის.

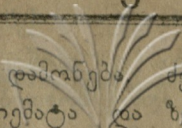
ტრაპიზონის ისტორია მეორდება, ტრაპიზონის ისტორია, როდესაც იქ ჩვენს წარმომადგენლებს საქართველოსადმი მეგობრობას ეფიცებოდნენ, ხოლო ზურგს უკან ბათუმის ასაღებათ ჯარებს აგზავნიდნენ და აქარაში მოსყიდულ პირების საშუალებით აჯანყებას აწყობდნენ.

ასევე ხდება ახლაც. ზიამ ბეგი პრესის წარმომადგენლებს საქართველოსადმი ერთგულებას ეფიცება. მაგრამ რაც დრო გადის ის თანდათან ნიღაბს იხდის და თავისი შურიან სახეს აჩენს. მას უკვე თავის მთავრობის სახელით ბათუმის ოლქზე პრეტენზია განუცხადებია.

ქართველმა ერმა აქამდინაც იცოდა, რომ ეს ასე იქნებოდა, ამიტომ იყო რომ მიუხედავად მათი ტკბილი სიტყვებისა სამხედრო სამზადისი არ შეუწყვეტია.

ოსმალეთის თაღლითობა პირფერობა და უპირულობა ყველასთვის ცნობილი და ცხადია და მით უმეტეს საქართველოსთვის, იმ საქართველოსთვის, რომლისადმიც მას ეს თვისებები არა ერთხელ გამოუჩენია.

როგორც სჩანს ქემალ-ფაშა ბედის წერას აუტანია, როდესაც ჩვენსკენ ფიქრობს წამოსვლას. 1918 წლის იმედი მას ტყვილად აქვს. ორი წლის განმავლობაში ბევრი რამ მოხდა ქართველ ერში.

ახლა უკვე მაგარი სახელმწიფოებრივი ორგანიზაცია გვაქვს, გვაყავს რეგულიარული ჯარი და გვარდია მრავალ ბრძოლებში გამობრძმედილი. ჩვენს გვარდიასა და ჯარს უფრო ძლიერი მტერი დაუმარცხებია, ვიდრე ოსმალეთია და არ გაუჭირდება ახლა არც ქემალ-ფაშას ბანდების უკუქცევა.

ბათუმის მაგალითით გათამამებულ მტერს ჩვენ ისეთი მწარე გაკვეთილი უნდა მივსცეთ, რომ ამ გაკვეთილის შემდეგ, თუ კიდევ ცოცხალი დარჩა, საშუალოდ დაეკარგოს ჩვენი ტერიტორიის ერთი მტკაველი მიწის დაპყრობის იმედიც კი. ჩვენში უნდა გაცოცხლდეს დღეს ჩვენი წინაპართა გმირული სული და კარებზე მონდგარი საფრთხე ჩვენს ძვირფასს და საყვარელ სამშობლოს ისევე უნდა ავაცილოთ, როგორც ამას ძველად ჩვენი წინაპრები შერებოდნენ.

ევროპაში გავრცელებულ ი გმირ მებრძოლთა სახელი, რომელიც საქართველოს გმირმა მეფემ ერეკლემ მოუპოვა, ისევე უნდა დავიბრუნოთ.

ყველას უნდა გავაგებოთ, რომ ჩვენ არა მარტო მოპოვება შეგვიძლია თავისუფლებისა, არამედ კიდევ უფრო უკეთ მისი დაცვაც.

ულდ დროს გვიხდება პოზიციებზე გასვლა, ამ ცივ ზამთარში ველებსა და ღრეებში დგომა, მაგრამ ეს გაბრაზება მტერზე უნდა გადაიტანოთ და სასტიკი პასუხიც ვაგებინოთ ამისათვის.

გუთანს დროებით ხელი უნდა გაუშვათ და იარაღს მოვიკიდოთ, რომ მით ეს გუთანი და ჩვენი სახლკარი, ჩვენი ქვეყანა დავიცვათ.

ჩვენ არ გვინდოდა ბრძოლა, მაგრამ დღე მტერმა აგოს პასუხი, იმაზე რაც ამ ბრძოლას მოჰყვება.

მხნედ და მედგრად დავიძრათ პოზიციებისაკენ ამხანაგებო, ჯარის-კაცებო. კიდევ უფრო მხნედ და მედგრად შევემბათ მტერს და მით საქართველო ოსმალთა ყვავ-ყორნებისაგან ერთხელ კიდევ განთავისუფლოთ.

III.

ორი წელიწად ნახევარია რაც დამოუკიდებლობა გამოვაცხადეთ და რაც 118 წლის წინანდელ ცხოვრებასთან კავშირი გვაბიძო. მონობისაგან თავდახსნულებმა განთავისუფლების პირველ დღესვე ვსთქვი, რომ ჩვენ დავიცავთ მუდმივ ნიჭიტრალისტებს, რომ არავის საქმეებში არ ჩავერევით და არავის თავს არ დავესხმით.

საქართველო, იმ თავიდანვე მდიდარი მტრებით, არც ახლა შეიქმნა მას შოკლებული. თავისუფლების პირველ დღესვე ყელში გვწდნ და

იარაღით მოინდომეს ჩვენი ისევე დამონება ქველ ისტორიულ მტრებს ახლებიც მიემატა და ზოგი იარაღით და ზოგიც ბოროტი ენით ჩვენს წინააღმდეგ. ვინ არ გვმტრობდნ ~~ნებს~~ და და ვინ არ გვითხრიდა საფლავს.

2 1/2 წელიწადი ცოტა დროა, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში ბევრი ბრძოლები. კი გვქონდა, და ყოველთვის ამ ბრძოლებიდან გამარჯვებული გამოვდიოდით. ვამარცხებდით მტერს ბრძოლის ველზე, ვამარცხებდით დიპლომატიის ასპარეზზე და ვამარცხებდით კულისებშიაც.

ამ ჟამად კვლავ აღემართა ჩვენს ქვეყანას საფრთხე. სცენაზე გამოსულია საქართველოს ისტორიული მტრის ერთი ნაგლეჯი ქემალ-ფაშა თავისი ბანდებით. ქემალ-ფაშის წყალობით სამარცხინოი დამარცხებულ ოსმალეთს განზე გაუდგა ისევე ქემალ-ფაშა და ცდილობს თავის ძველი ცოდვების ანგორის ავანტიურით გამოსყიდვას.

ქემალ ფაშის ავანტიურა დღეს უკვე საარაკო თავხედობამდი მიდის ოსმალეთს გონიერება არასოდეს არა სწყალობდა, მაგრამ ახლა მთლად დაკარგვია. დამარცხებული იმასაც არ სჯერდება, რაც ბრძოლის დაწყებამდის ჰქონდა და 1914 წლის საზღვრების აქეთაც მოიწვს.

ის იქით აწვება, სითაც სისუსტეა და ფიქრობს ამით მტერს ამარცხებს. თავის ქვეყნის მტრებთან ბრძოლის ველიდან სამარცხინოთ გამოქცეული იმის წინააღმდეგ მოდის, ვისაც მასთან სამტრო არაფერი აქვს. გმირობა და მებრძოლობა სხვა დროს როდის გამოუჩინა ოსმალებს, რომ ახლა გამოეჩინა. ძლიერისაგან დამფრთხალი სუსტებს შემოგვესია, მაგრამ აქაც ანგარიშიში ცდება, მართალია მინ სომხეთი უკვე გადალახა ყოველგვარ სამართლიანობის და კანონის წინააღმდეგ, მაგრამ ყველა ხომ სომხეთი არაა, რომ მასავით დანებდეს. ჩვენ შეიძლება სუსტი ვართ სიმდიდრითა და მრავალ რიცხვიანობით, მაგრამ სუსტი არა ვართ ბრძოლაში და ჩვენი ქვეყნის საზღვრების დაცვაში.

არავის თავს არ დავსხმივართ, ჩვენი საზღვრების იქით ერთი ნაბიჯიც არ გადაგვიდგამს და თუ პირიქით თავს გვესხმიან ნურას უკაცრავად თუ მტერს შესაფერისად დავხვდებით.

საქართველოში არა ერთხელ გათხრილა ქემალ-ფაშისა და მისი წინაპრების სამარე და ახლაც გაითხრება.

საქართველო, ქემალ-ფაშის და მისი ბანდების სამარეა და ისინიც ამ სამარეს უახლოვდებიან. რაც აღრე მოხდება ეს მით უკეთესი ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი ხალხისათვის.

ჯარის-კაცი გ. მებუჯე.

ცხენოსანი ჯარის თვისება.

ჯარი უმთავრესად შესდგება იარაღის საპი დარგისგან: ცხენოსანი ჯარი, არტილერია და ქვეითა ჯარი.

ყოველი დარგის ჯარი განირჩევა დანარჩენებისგან თვისი შემადგენლობით, შეიარაღებით, მოქმედების თავისებურებით და განსაკუთრებული თვისებებით.

ცხენოსანი ჯარი იჩენს სიმკვირცხლეს და გამბედაობას, არტილერისტები მშვიდათ და შეურყეველად, მტკიცედ სდგას მისდამი რწმუნებულ ზარბაზნებთან, ქვეითა ჯარი ფრთხილად, მოფიქრებით და ვაბედულათ ასრულებს თავის მოვალეობას.

აქედან ცხადია, რომ სხვა და სხვა იარაღის ჯარის უფროსები უნდა იყოს სხვა და სხვა თვისების და ნიჭის პატრონი. ამასთანავე არ უნდა გვავიწყდებოდეს, რომ ცხენოსანი ჯარის ხელმძღვანელი უნდა იყოს აღჭურვილი, ერთსა და იმავე პიროვნებაში იშვიათად შეზავებულ თვისებებით. ის უნდა ირჩეოდეს დიდი გამბედაობით და სივაჟაკით, უნდა იჩენდეს განუსაზღვრავ აუღელვებლობას და ხასიათის სიმტკიცეს უმწვერვალეს ხასიათის გამბედაობასთან ერთად.

ყველა ეს პირობები აუცილებელია ცხენოსანი ჯარის ხელმძღვანელისათვის მით, რომ ცხენოსნური საქმე მოითხოვს დიდ დაკვირვებას მოქმედების გეგმის შედგენისას, დაუშრეტელ სიამამცეს და გამბედაობას მისი აღსრულებისას, ასეთივე აუღელვებლობას დამარცხებასთან დაკავშირებულ უკან დახვეისას და განუსაზღვრელ წინდახედულობას დამარცხებულ მტრის დევნის დროს.

თუ ცხენოსანი ჯარის უფროსი მოკლებულია ამ განსაკუთრებულ თვისებებს და მას არ მოეპოვება ისეთი თვისებანი ხასიათისა, რომლებიც საჭიროა ცხენოსანი ჯარის გამარჯვებისათვის მაშინ, მზგავსი სარდალის ხელში საუკეთესო ცხენოსანი ჯარიც კი ვერასოდეს ვერ შესძლებს მოიმოქმედოს ისეთი საქმე, რომელიც ღირსი იქნება ისტორიაში შეტანისა.

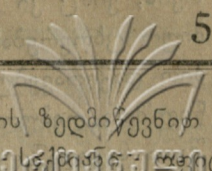
საქმის მკოდნე სარდლობის ხელში ცხენოსანი ჯარი არასოდეს არ ყოფილავს უბრალო ამომსებ მასალად, არამედ ყოველთვის ყოფილა ქვემარტი მონაწილე გამარჯვებისა თვისი მძლავრი იერიშით იგი, კალაპოტიდან გადმოვარდნის აღიდებულ მდინარის მსგავსად წაპლეკავს გზაზედ შემხვედრ ყოველგვარ წინააღმდეგობას, სობს და მიწასთან ასწორებს მას.

ყველა გამოჩენილი ცხენოსანი მხედრები ცნობილი არიან თვისი ვაჟკაცური სიმძლავრით, გამბედაობით და აღფრთოვანების ცეცხლით ყოველივე თავიანთ მიდრეკილობაში; ისინი განირჩეოდნენ ერთი-მეორისაგან და ურთი-ერთს სჭარბოდნენ მხოლოდ წინდახედულობის, გამჭრიახობის ოდნობით, რომელიც ძლიერ აუცილებელია ისეთ ადამიანისათვის, რომელიც ვალდებულია გასწიოს პასუხისმგებლობა სარდლისა.

შეტვეზზედ გადასვლისას ცხენოსან ჯარს ყოველთვის უნდა ჰყავდეს ზელთ ქვეით თადარიგი, რათა გაუმავროს ზურგი იერიშზედ მიმავალ ნაწილს; ცხენოსანი ჯარის დამახასიათებელ თვისებათაგანი ის არის რომ იმარჯვებს ის მხარე, რომელსაც შეძლება აქვს მოქმედების დაბოლოს საქმეში სათადარიგო ნაწილი გამოიყვანოს. ამიტომ არის, რომ ხანდახან მკირე ძალას ბედათ ხედება უკუ აქციოს უკვე ძლევამოსილი, მაგრამ ბრძოლით მოქანცული ცხენოსანი ჯარი, მიტომ რომ მოახერხა სათადარიგო ნაწილებს გამოყვანა ბრძოლის დასასრულისას.

შეტვეის ბოლოს, როდესაც ხალხი და ცხენები ღონე მიხდილნი არიან დაღლილობის გამო, ნაწილები არეულია ყველგან სუფევს არევე-დარევა, ბრძანებები ჯეროვან სისწრაფით ვერ აღწევს დანიშნულს ადგილამდე და აუსრულებელი რჩება, ამიტომაც ამ გარემოებაში თავდამსხმი ახალი რაზმი, თითქმის ყოველთვის, სძლევს მოპირდაპირეს, — გამარჯვებას ხელთ იგდებს.

ცხენოსანი ჯარი ეს არის ყური და თვალები ლაშქრისა: ის, ასე ვსთქვათ, განუჭვრეტელ ფარდით იკავს ჯარებს მოულოდნელ თავდასხმებისაგან, ჰფარავს მოძრაობას ჯარებისა და ამასთანავე იძლევა აუცილებელ ცნობებს მოპირდაპირის განზრახვებზე. ეს დარგი მოქმედებისა ანიჭებს განსაკუთრებულ და ფასდაუდებელ მნიშვნელობას ცხენოსან ჯარებს. ძლიერ სასარგებლოა ამ უკანასკნელთ მეორე ხასიათის დამახასიათებელი საქმიანობა სურსათის მიწოდება და ზეგრვა, რომელთათვის ცხენოსანი ჯარი ზეგამოჭრილია.

ცენოსან ჯარის ღირსება სავსებით დამოკიდებულია მისი ცენების მდგომიარობაზე; თუ ცენები ჯანდავია, თუ ცენების მოკაზმულობა ვერ არის გამოსადეგი და ზურგები წამხდარი აქვს, მაშინ ცენები ძლიერ ადრე ფუჭდებიან; ასეთს შემთხვევაში კი ცენოსანი ჯარი, როგორც ასეთი, უფარვისი ხდება.

ცენოსანი ჯარი არასოდეს არ უნდა დანებდეს მტერს, განსაკუთრებით თუ ალაგი რამოდენიმედ მაინც ვაკვა, ეს არის ერთი საფუძველთაგანი ცენოსანი ჯარისა.

ღირსება ცენოსანი ჯარის კიდევ არ არის დაკარგული, თუ მისი იერიში მოგერიებულია; ხშირი ყოფილა, რომ უკუქცეული და ბრძოლის ველიდან უწესრიგოთ განდევნილი რაზმი შეკრებილა და კვლავ ძლიერამოსილი დაპბრუნებია საქმეს. ამის შესაძლებლობა ცენოსანი ჯარის მოძრაობის სისწრაფეშია.

ცენოსანი ჯარი აუცილებელია დამარცხებულ ჯარის უკანდახვეის დასაფარავად, დამარცხებული მტრის სადევნად. ცენოსანი ჯარის უყოლობის დროს დამარცხებული ჯარი ადვილად შეიძლება სრულიად განადგურებულ იქნას, განსაკუთრებით თუ მძლავრია მტრის ცენოსანი ჯარი.

ცენოსანმა ჯარმა იერიში უნდა აწარმოოს მოულოდნელად, სიმძლავრით, გაბედულათ და საქმე ბოლომდის მიიყვანოს, არ არის არაფერი საყოყმანო მასში, რომ იერიშზედ გადასვლის ბრძანების მიღებისთანავე—წინდახედულობამ ალაგი უნდა დაუთმოს გამბედაობას და საბოლოო გადაწყვეტილებას.

როდესაც ცენოსანი ჯარი დაქვეითებულია (ამ სიტყვის ვიწრო მნიშვნელობით), მაშინ მისი შიში ზედმეტია.

ცენოსანი ჯარში, ცენებს მართლაც ისეთი დიდი მნიშვნელობა აქვს, რომ რაოდენობა ცენოსანი ჯარის ნაწილისა ვანისაზღვრება, რიცხვით ომში გამოსადეგარ ცენებისა.

მხედარ—ცენოსანს ნოეთხოვება მეტი გონიერება და ცოდნა, ვიდრე სხვა რომელიმე დარგის ჯარის-კაცს, სამცველო საგუშაგოებზედ, დასათვლიერებლად დანიშნულ ცენით სიარულს და ცენით დაზვერვისას, მხედარმა—ცენოსანმა უნდა გამოიყენოს საქმეში თავისი საკუთარი გონიერება, რაც აშნაირი სიმწვავეთ არ მოეთხოვება არც ქვეითა ჯარის-კაცს და არც არტილერისს.

აი, რას ლაპარაკობს ამაზედ ცენოსანი ჯარის ერთი საუკეთესო გენერალთაგანი: „ცენო-

სანი ჯარი, რომელიც არ არის ზედმიწევნით განვითარებული და აღჭურვილი ცენებით, ასეთ ცენოსან ჯარს ვერაფერს არ აქვს არავითარი მნიშვნელობა. ეს პირობები საჭიროა ყოველივე დარგის იარაღისათვის, მაგრამ ისინი ცენოსანი ჯარისათვის განსაკუთრებით აუცილებელია. ვრც-და-იმავე დროს, ბრძოლაში მხედარი—ცენოსანი უნდა ჰმართავდეს თავისი აღზნებულ ცენს, სდგას რა პირის-პირ მტერთან, და მარჯვეთ უნდა ხმარობდეს თავის იარაღს, მაშინ როდესაც ქვეითა ჯარის-კაცი და არტილერისტი იბრძვიან მტრისაგან ცოტად თუ ბევრად მოშორებულ მანძილზედ.

ა. მ—იძე.

ე უ რ ა დ ლ ე ბ ა.

ვინც მოქალაქეა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის; ვისაც სავსებით შეუგნია დღევანდელი მომენტის სირთულე, მას არ შეუძლია გულზე ხელ-დაკრეფილი შეყურებდეს ყოველივე იმ თავგასულობას ზოგიერთ პირებისა, რომელსაც ადგილი აქვს დღეს. 1-ლი მუხლი ბრძანებისა № 94 სამხედრო უწყების მიმართ ამა წლის 30 ოქტომბრიდან ამბობს, რომ ნებით დაქირავებულნი არავითარ სახაზინო კმაყოფაზე არ უნდა იქნან ჩარიცხულიო. ამ ბრძანების ცხოვრებაში ვატარება უფრო სამხედრო ერთეულის უფროსებზე იყო და არის დამოკიდებული. მიუხედავთ ყოველივე ამისა ნებით დაქირავებულნი ისევ ლებულობენ ულუფას სამხედრო ნაწილებიდან, როდესაც მთავრობა ნებით დაქირავებულთ უსპობდა ულუფას, ის იმ აზრით კი არ ხელმძღვანელობდა, რომ მათთვის მოესპო არსებობის სახსარი არა, ყველამ იცის რომ არსებობს მუშათა მაგიდა, საიდანაც ყველა მუშა მოსამსახურე ღებულობს სურსათ-სანოვაგეს დაკლებულ ფასებში, რაც მას საგრძნობლად უადვილებს ცხოვრების მძიმე პირობებს. მართალია ნებით დაქირავებულთ ბრძანების ძალით წაერთვათ უფლება ულუფის მიღებისა სამხედრო ნაწილებში, მაგრამ სამაგიეროთ მთავრობამ ისინი გაგზავნა მუშათა მაგიდაში და მით მან მოისურვა სახელმწიფო ხარჯების შემოკლება. დღეს ძნელი წარმოსადგენია ისეთი ადამიანი, რომელსაც დღევანდელი მომენტის სირთულიე და სიმწვავე არ ქონდეს შეცნაურებული. ეს სიმწვავე უფრო ნათელი იქნება მის-

თვის, ვინც კი ოდნავ ჩაუფიქრდება ჩვენს ეკონომიურ ცხოვრებას, მიუხედავად ყოველივე ამისა ნებით დაქირავებულნი, ზოგ ალიაგას, სამხედრო ნაწილშიც ღებულობს ულუფას და ამავე დროს მუშათა მაგიდაშიც, რაც სრულიათ დასაშვებია არ არის. მათი ასეთი მოქმედება ართულებს ისედაც გატულებულ სურსათ-სანოვავის კრიზისს; ეს იმ დროს, როდესაც მთავრობა ყოველივე ღონეს ხმარობს არც ერთი ზედმეტი მარცვალი არ დაიხარჯოს—მათ ეს ვერ შეუგნიათ და ისევ ორულუფას ღებულობენ. ასეთი ხალხი ზედმეტია საქართველოსათვის და მათ ეხლავე უნდა გაუკეთდეს შესაფერისი დეზინფექცია, ვისგანაც ჯერ არს. ახსოვდეთ მათ, რომ მათი ასეთი მოქმედება ორმოც უთხრის ჩვენი დემოკრატიული აპპარატის შენებას; ახსოვდეთ მათ, რომ მათთვის სამარცხვინო ბოძები მზადდება თუ ისინი თვითონვე არ აღიარებენ თავიანთ ცოდვებს. ყოველივე მოქალაქე, რომელსაც კეთილი სურს საქართველოსთვის და ვისთვისაც ძვირფასია თავისუფლება, ის ვალდებულია ყურადღება იქონიოს და თუ სადმე ხთება ასეთი უკანონობა, განაცხადოს ჯეროვან ადგილზე და მითვალი მოიხადოს სამშობლოს წინაშე. მთავრობა კანონს სცემს და ეს კანონი ჩვენვე უნდა გავატაროთ ცხოვრებაში. საჭიროა მუშათა მაგიდებმა ეხლავე გაუკეთოს რევიზია, სამხედრო ნაწილებში, ნებით დაქირავებულთა სიას მათი ულუფის რაოდენობის გამოსარკვევად და დამნაშავეს შესაფერი მსჯავრი დასდოს.

ჯ. კაციკელი.

კულტურული მუშაობა მე-9 ახვინძის ათასეულში.

დღემდე თუ სხვადასხვა მიზეზების გამო კულტურული მუშაობა შეფერხებული იყო ხსენებულ ათასეულში, დღეს კი სამაგიეროთ გაორკვეებული მუშაობა სწარმოებს. ჯარისკაცები ინსტრუქტორ-მასწავლებელ ჩიქოვანის მეთაურობით ხშირად დადიან წარმოდგენებში, „პროექტორებში“, ცირკში და სხვა გასართობებში, რომელშიაც ქალაქის გამგეობამ უფასო ადგილები დაგვითმო. დღემდე თუ შეგნებული ძალა ნაკლები გვყავდა, დღეს კი ძლიერ ბლომათ მოგვემატა, სათადარიგო ჯარისკაცების სახით. ინსტრუქტორ-მასწავლებელმა ყველა შეგნე-

ბული ძალების მობილიზაცია მოახდინა და თავის გარშემო შემოკრიბა, ათასეულის უფროსმა პოლკოვნიკ ვაჩნაძემ მეტად შეგნებული მუშაობა აღმოუჩინა კულტურულ საქმეში. ამ თვისი ბრძანებით ყველა გუნდის უფროსებს დაავალა აუცილებლად აწარმოონ გაზეთებისა და ჟურნალების კითხვა, ახსნა და განმარტება თავიანთ გუნდებში. ეს მაცადინეობა მან ყველასათვის სავალდებულო გახადა. ამ მხრივ დიდი ბაღლოების ღირსია ის, აგრეთვე ბაღლოების ღირსია ინსტრ. მასწავლებელი ჩიქოვანი რომელიც არ ზოგავს ენერჯის და შრომას ჯარის კაცთა განათლება-განვითარებისათვის. გაზეთების მხრივ, ჩვენ უზრუნველყოფილი ვართ, მხოლოდ ძლიერ გვიან ვღებულობთ. მესამე დღეს მოგვდის თფილისის გაზეთები. ოფიცრებსა და ჯარისკაცებში შეიძლება ითქვას რომ ძმური და მშვენიერი განწყობილებათა, ერთი სიტყვით დასკვნა შეიძლება ასეთი იყოს.

კულტურული საქმე ძლიერ კარგათ მიმდინარეობს, საუბარი ჯარისკაცებთან სისტემატიურად სწარმოებს, წარმოდგენა-გასართობებშიაც ხშირად დადიან და სხვები.

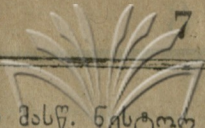
ერთი სიტყვით მე დამრჩენია მხოლოდ უსურვო ნაყოფიერა და კეთილი მუშაობა, ყველა ხელმძღვანელებს.

საწყალი მუშა.

წერილი ფრონტიდან.

თანახმად ხაზს. მინისტრის ბრძანებისა, როგორც სხვა ნაწილებში, ჩვენ ლეგიონშიც იმყოფებოდა თადარიგში გადარიცხული ჯარის-კაცი, და ყოველდღე მოველოდით ჩვენ-ჩვენ ოჯახებში დაბრუნებას. ერთი მეორეს ხშირად შევეკითხებოდით; ბიჭო შენ ხომ არაფერი ამბავი გაგიგია ჩვენი გაშვების შესახებ. ერთხელაც ამ კითხვაში რომ ვართ, უცებ ერთმა ჯარის-კაცმა წამოიძახა: სახში გაშვება კი-არა შტაბში ბრძანება მოსვლიათ რომ 24 საათში მოემზადეთო, სადღაცა მივდივართო, ამ სიტყვის გაგონებაზე თადარიგში გადარიცხულმა ჯარისკაცებმა უპასუხეს: შენ ჩემო ძმაო ჯერ სამსახური არ გავითავებია და ტყუილათ მოიგონე ვითომ ჩვენ გვაჯავრებო, აბა ეხლა საუ გაგვაგზავნიან ომი ხომ აღარსად არის.

ამ ლაპარაკში რომ ვართ უცებ შემობრძანდა ჩვენი ესკადრონის უფროსი და დაიძახა: „შემდეგი და

ნაცვლები ჩემთანაო“ ამით თავი მოუყარა და უბრძანა თუ რამდენ ხანში და როგორ უნდა მომზადებულიყო ესკადრონი. მაშინ ყველანი დაერწმუნდით რომ ამ ხანავი მართალს გველაპარაკებოდა 24 საათის განმავლობაში მთელი ლეგიონი დამწყვიტებული ვიყავით გასამგზავრებლათ; ამ დროს მობრძანდა ლეგიონის უფროსი მოგვესალმა და გავემგზავრეთ.

მხედრებო, ჩვენ მივდივართ მთავრობის ბრძანებით ამა და ამ ალაგებში. გაფრთხილებით რომ არ იქნეს ადგილობრივ მცხოვრებლების შეწუხება და არავითარი ქურდობა! ეს არ შეშვენის ქართველ მხდრებს, ჩვენ უნდა დაუმტკიცოთ იმათ რომ ჩვენ მივედით მათ დასაცველად და არა სამტროდ. გაუმარჯოს ჩვენ მთავრობას და მის დამცველ ჯარს. ლეგიონმა ერთხმით შესძახა ვაშა, ძახილი ჰგვარაკდა არე-ძარეს.

გავემგზავრეთ და მივედით დანიშნულ ალაგას იქ მეტათ გულ-შემზარავ სურათებს ვხედავთ: დღითი-დღე მოდიან სომხის ლტოლვილები, არა აქვთ სასმელ-საქმელი, არა აქვთ ბინა, ყრთან თოვლიან მინდვრებში!

ამის ნახვამ სიბრალულით აგვიესო გული და მეორე მხრივ უფრო გაგვაძაგრა მთელი მხედრობა და ამით უფრო მტკიცედ ვდგევართ ჩვენ საღარო-ჯოზე და ფიცსა ვზღებთ სამშობლოს წინაშე, რომ ჩვენ ვადავარჩინებთ მას ასეთ ა იოკებისაგან და უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ვიბრძოლებთ მის დასაცველად.

გაუმარჯოს ჩვენს მთავრობას და მის დამცველ ჯარს.

ცხენოსანი ლეგიონის მე-2 ესკადრონის მხედრები ვიქტორ გურგენიძე და სანდრო გოგიტაური.

კულტურული მუშაობა მე-2 საარტილერიო დივიზიონში.

დიდი ხანია ამ დივიზიონში კულტურული მუშაობა დაიწყო. სანამდის მასწავლებლები დაინიშნებოდნენ ამ დივიზიონში, თვით ოფიცრები მეცადინეობდნენ ჯ. კაცებთან. ქონდათ ბატარიაში საკითხველო, სადაც მოსდიოდნენ გაზეთები და სხვა და სხვა ჟურნალები. დიდი შრომა მიუძღვის ოფიცრებს ამ დივიზიონში კულტურულ მუშაობის გაჩაღებაში. მოაწყვეს თეატრი, იმართებოდა წარმოდგენები, და ამ თეატრშივე მოთავსებულია ჯ. კ. უნი-

ვერსიტეტი. მასში დანიშნულ მასწ. ნესტოთ ქითავა, რომელმაც სისტემატიურად დაწესდა ლექციების კითხვა. ოქტომბერში დაიწყო ლექციების რუქტორ ოფიცერი კ. ბოჯგუა. ესლა დივიზიონს ჰყავს ორი ინსტრუქტორი. ლექციები იმართება ყოველ-დღე. უნივერსიტეტში არსებობს ორი განყოფილება. 1) სადაც ლექციებს ისმენენ წერა-კითხვის მცოდნე ჯ-კაცები, მეორეში კი ასწავლიან წერა-კითხვას, ასე რომ მეცადინეობა მიმდინარეობს ორ ალაგას. დაარსდა დრამატიული წრე, ამ დღეებში გამართავს წარმოდგენას უნივერსიტეტის დარბაზში. ამ დივიზიონს ესტუმრა მეორე ბრიგადის ინსტრუქტორი ბ. მელიქიშვილი, დაათვალიერა თეატრის დარბაზი, მერე დაესწრო ბ. ქითავას ლექციას, რომელიც უკითხავდა ადრებეიჯანის უბირობაზე. ბ. მელიქიშვილმა აუხსნა ჯ-კაცებს დღევანდელი და წასული მდგომარეობა, ჯ. კ. გააცნო მომენტს და დაუხასიათა თუ რა არის სწავლა-განათლება. მერე დაესწრო ინსტრუქტორ-ოფიცრს გაკვეთილზე, რომელიც ავარჯიშებდა ჯ-კაცებს წერა-კითხვაში. შემძლია თამამათ ითქვას რომ მეორე დივიზიონში კულტურული მუშაობა კარგ ნიადაგზე დგება და მალე გაამართლებს ჩვენს იმედებს.

შაბათს, 6 ნოემბერს მეორე დივიზიონის სათეატრო დარბაზში ჯ-კაცთა სცენის მოყვარეთა წრემ ინსტრუქტორ-ოფიცრის ბ. ბოჯგუას ხელმძღვანელობით წარმოადგინა ქანტურიშვილისა „ბურუსი“. წარმოდგენის შემდეგ ჯ-კაცებმა წაიკითხეს ლექსები და გაიმართა ცეკვა-თამაში დივიზიონის ორკესტრით. წარმოდგენის წინ ორკესტრმა დაუკრა „დიდება“ შემდეგ მასწავლებელმა ბ-ნ ქითავამ მოკლე საუბარში გააცნო ჯ-კაცები წარმოდგენის და საურთოდ საკულტურო მუშაობის მნიშვნელობას და უსურვა ახლად შემდგართ ამ დივიზიონში დრამატიულ წრეს ნაყოფიერი მუშაობა. ოფიცრობამ დიდი დახმარება გაუწია წარმოდგენის მოწყობას. ეს შრომა ოფიცრებისა ჩვენდამი შეუმჩნევლათ არ ჩაივლის. ჯ-კაცები უცხადებთ უღრმეს მადლობას.

იმედია შემდეგშიც გაგვიწვევენ ასეთ დახმარებას.

მე-2 საარტილერიო დივიზიონის მე-3 ბატარიის
 ჯ-კაცი ლ. კეკელიძე.

მოგონება ბავშვობიდან.

ბავშვობაში ბევრი მხიარული დრო გამიტარებია, მაგრამ ერთი უძვირფასესი ხანა მთელი ჩემს სიცოცხლეში არ დამავიწყდება. ეს იყო 1913 წელი, როდესაც სოფლის ორკლასიან სასწავლებლის უკანასკნელ განყოფილებაში ვიყავი. არ დამავიწყდება იმიტომ რომ, მაშინდლიდგან იწყება ჩემი გამორკვევა გათვითცნობიერება...

ბევრი კარგი მასწავლებლები მყოლია მაგრამ, ერთა კი რომელსაც დიდი ამაგი მიუძღვის ჩემი განვითარების საქმეში მუდამ დაუვიწყარი იქნება ჩემგან. ეს იყო, ამ უამად მესანგრე ათასეულისმოქალაქე-მასწავლებელი სავლე აბულაძე, რომელიც ეხლაც არ მაკლებს თავის ტკბილ მოუწყინარ საუბარს, აქ ჯარში.. დაწვრილებით აღწერას მთელ მის მაშინდელ მოღვაწეობისას არ შეუდგები, მხოლოდ არ შემიძლიან არ აღვნიშნო მისი გავლენები, რომლებმაც ძალიან იმოქმედეს ჩემზე.

სავლეს ძალიან უყვარდა ქართული ლიტერატურა და ამ საგანზე დიდხანს შეგვაჩერებდა ხოლმე. ის გვიხსნიდა ვეფხვის ტყაოსანს, გვიკითხავდა საუკეთესო ქართულ წიგნებს, გვყაუბრებოდა ქართველ მწერლებზე და მათ ბედზე, გვაძლევდა სხვა და სხვა თემებს დასაწერად და ვინ იცის რამდენი სხვა...

ერთხელ ქართული ენის გაკვეთილზე, ძალიან დიდხანს გვებაასა, სამშობლოს წარსულზე და მომავალზე. ის დღე ნათელ-მზიან დღედაა შთაბეჭდილი ჩემს ხსოვნაში...

საუბრის დასასრულს საკლასო დაფაზე დაგვიწერა თემა: „წერილი სამშობლოსთან“ და გვითხრა: „აბა რომელი უფრო ყოჩაღი გამოდგებით და რომელი როგორ წერილს მისწერთ სამშობლოსო“. შინ დაბრუნებისას გზაში თბილი გრძობა მიღიტინებდა და მოუსვენარ მდგომარეობას განვიცდიდი. მინდოდა მართლაც ღირსეული წერილი მიმეწერა სამშობლოსთვის. სახლში რომ მივედი, არა მიჭამია რა ისე შეუდექი საქმეს.

— მოდი ლექსად მივწერ წერილსთქო, გაიყვანე ფიქრმა და მაშინვე შეუდექი ცთას; და მართლაც თუმცა სუსტი, სამშობლოსადმი სიყვარულით სავსე პატარა ლექსი დავსწერე:

წერილი სამშობლოსთან.

ჩემო ძვირფასო სამშობლოვ
შენ შემოგველე გარსაო
შენ შემოგფიცავ იესოს

შენთვის არ ვიხამ ავსაო.

მიყვარხარ ჩემო სამშობლოვ
და მიყვარს შენთვის ყოველი
ვანტანგ დავით და თამარი
ერეკლე მტრისა მგმობელი.

მე მიყარს კიდევ სამშობლოვ
გამნათლებელი ქართველისა
შოთა, ილია, აკაკი
დიდება ჩვენი ხალხისა.

იყავი ჩემო სამშობლოვ
მეცნიერებით აღვსილი
გწერს კიციხის სკოლის მოწაფე
ბუბულაშვილი ვასილი.

მე პირველათ მხოლოდ სავლეს მეოხებით ვიგრძნე, მთელი თავისი სიშინელებით სამშობლოს მონობა მისი მეოხებით დავინახე თუ როგორ დასჩხაოდნენ ჩვენს ტანჯულ ერს ყვავე-ყორნები და მისივე მეოხებით კარგი მომავლის იმედებით გაიმსჭვალა ჩემი ჯერ გამოუცდელი გული. სწორედ იმ დროს, როდესაც პირველად ჩაისახა ჩემს გულში ასეთი გრძობა დავსწერე პატარა და იმედიანი ლექსი:

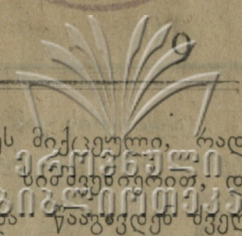
ტყვე სავარელს.

(ვეგულისხმობდი სამშობლოს).

თუმც ფიქრების შავი ხროვა
გულს მიღრნიდეს მისერავდეს.
თუმც მუდმივი ტანჯვა-გლოვა
შავ სუდარას მიკერავდეს
მაინც შენი სიყვარული
მე მაძნევებს მაიმედებს
და ეს დატანჯული გული
მხოლოდ შენს გულს ეძებს, ეძებს!..

დეე რისხვით მომეველინოს
ცხოვრების ამაოება
დეე ვიგრძნო დავინახო
რომ ჭირსა, ჭირი მოება
მე ბრძოლას მაინც არ მოვშლი
და არ დავკარგავ იმედსა
კარგი მომავლის ლოდინში
შეუღრიგდები ჩემს ბედსა.

თუმც ვიცოდე რომ ცა, რისხვით
ჩემს თავზე იგრილებდეს
ყორანთ ხროვა მრავალრიცხვით
მუდამ თავს დამტრიალებდეს
მაინც შენი სიყვარული
მე მაძნევებს მაიმედებს
და ეს დატანჯული გული
მხოლოდ შენს გულს ეძებს, ეძებს!..

ღიას, მეც ბედნიერი ვარ რომ აქ ჯარშიც ვისმენ ძვირფას მასწავლებლის ტკბილ საუბარს, რომელშიც ბევრს სრულიად ახალს ვითვისებ ვსწავლობ!..

ჯ. კაცი ბუბულაშვილი.

კულტურული მუშაობა ჯარში.

3. სადარბაზო ოთახი.

ჯარის კაცი თავის თავს რიგიანად გრძობს ყაზარმაში მხოლოდ მაშინ, როცა იგი ჩაყენებულია იმნაირ მდგომარეობაში, სადაც ყოველივე სულიერი მისი მოთხოვნილებანი,—რაც, რასაკვირველია, პირდაპირ სამხედრო საქმეს და სამხედრო ხელოვნებას არ ეწინააღმდეგება—რიგიანად დაკმაყოფილებული იქნება ამისათვის კულტურულ სახელმწიფოებში შემოღებულია ჯარის-კაცთათვის მოწყობილი იყოს სადარბაზო ოთახი.

სადარბაზო ოთახი. ეს ისეთი ოთახია, სადაც ჯარის კაცი პოულობს სულიერ და ხორციელ შესვენებას; ოთახი უნდა იყოს ფართო, სრული, მაღალ კედლებიანი, ხშირ ფანჯრებიანი, რომ ოთახში ბევრი სინათლე იყოს; ოთახი მოწყობილია მაგიდებით, სკამებით, მაგიდაზედ ყოველთვის უნდა იყოს საწერ კალამი და ქალაღი, რომ ჯარის კაცმა თავისიანებს ხანდახან წერილი მიწეროს; ამავე ოთახშია მოწყობილი ერთ კუთხეში პატარა წიგნთსაცავი, სადაც სხვა და სხვა წიგნები შეიძლება მიიღოს ჯარის კაცმა საკითხავად; ამავე ოთახში ინახება ჟურნალ-გაზეთები, რომლებსაც კითხულობს ყოველივე მსურველი; სადარბაზო ოთახი ეს ისეთი ოთახია, სადაც ჯარის კაცს შეუძლიან მიიღოს სტუმრები და მისი მოკეთენი განსაზღვრულ დროს სადარბაზო ოთახში ჯარის კაცს შეუძლიან თუთუნი მოსწიოს, და ამიტომ ფერფლისათვის ჯამებია დადგმული მაგიდაზედ და იატაკზედ. ყოველივე თავისუფალ დროს ჯარის კაცი ატარებს თავის ამხანაგებთან ერთად სადარბაზო ოთახში.

4 სადლაქო ოთახი.

სადლაქო ოთახი უნდა იყოს მოწყობილი ყოველივე ერთეულში; სადლაქო ოთახს უნდა ეძლეოდეს დიდი ყურადღება; ეს ისეთი ოთახია, სადაც ჯარის კაცი კვირაში 5—6 მაინც უნდა შევიდეს რომ თვისი ბუნებრივი სილამაზე გაამშვენებოს; თმის რიგიანად შენახვას, წვერის მოპარსვას

დიდი ყურადღება უნდა ქონდეს მიქცეული, რადგან ჯარის კაცი გარეგნობით სიმძინელით და ლაზათობით ცოტა მაინც უნდა წააფხვდეს სველ რაინდებს, რომელნიც ყოველ ქვეყნის და ხალხის სიამაყეს შეადგენდენ.

სადლაქო ოთახი უნდა იყოს ყოველ მხრივ მოწყობილი, აქ უნდა იყოს რამოდენიმე სარკე, 2—3 პირსაბანი მანქანა და საპონი, ყოველივე ჯარის კაცს უნდა ქონდეს საშვალება იხმაროს სუფთათ პირსახოცი.

5. პირსაბანი ოთახი.

პირსაბანი ოთახი მოწყობილია უმეტეს შემთხვევაში საწოლ ოთახთან ახლოს; და საბანი მანქანები უნდა მუშაობდენ როგორც ცივი ისე თფილი წყლის მილითაც. მანქანები ისე უნდა იყვნენ ჩამოწყრივებულნი რომ ჯარის კაცებს თავისუფლად შეეძლონ ხელ-პირის დაბანა, და ეს პროცესი ისე უნდა სწარმოებდეს რომ წყალის ნაშხეფი ამხანაგს არ უნდა მოხვდეს; სოზოგადოთ მიღებულია ხელ-პირის ბანა დილას ადრე, იალონზედ, და უფრო გვიგინური იქნებოდა რომ უმთავრესი ხელ-პირის ბანა საპნით და თფილი წყლით სწარმოებდეს საღამოს, როცა ჯარის კაცი მორჩა ყოველივე დღიურ მუშაობას. დილას საკმარისია თუ ძვალმოტეხილი წყლით პირს დაიბანს, კიდევ უკეთესია თუ ტანსაბანია მოწყობილი და ჯარის კაცს შეუძლია მიიღოს შხეფი—„დუში“—რაც მიღებულია ამერიკის და ინგლისის ჯარებში.

ჩვენ, როგორც ექიმი, აქ ვაქცევთ ყურადღებას ორ გარემოებას. პირველი: ჯარის კაცმა რომ ყოველ საღამოს გულდასმით და მუყაითად დაიბანოს საპნით ხელი, პირი, კისერი უსათუოდ საღამოს, რადგან გასუფთავდეს იმ მტვერის და სხვა სიბინძურისაგან, რომელიც მას დღის განმავლობაში შეეყარა.

მეორე, ის რომ ხელ-პირის დაბანა საპნით და რიგიანის წესით შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა კარგი თფილი წყლით იბანს ხელ-პირს. ტალახის და სიბინძურის და ბაქტერიების მოშორება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, თუ ჩვენ ვიბანთ ხელ-პირს კარგი თფილი წყლით, ცივი წყლით ბანა კი თავის მოტყუებაა.

აღმოსავლეთ ხინეთში, შანხაის და კანტონის რაიონებში, ჩინელები საშინელ უსუფთაობაში სცხოვრობენ, მაგრამ აქვთ ერთი კარგი ჩვეულება: საჭმლის მიღების წინ ხელ პირს იბანენ თითქმის ცხელი წყლით, რაც გვიგინურად სრულიად მოსაწონია და მისაღები.

ადამიანის კანში ბევრი თვალ უხილავი უჯრედებია, სადაც მიკრობები და ბაქტერიებია, და მშვენიერადაც ბუდობენ. და მათი მოშორება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა კარგი თფილი წყლით და საპნით გავაღწიოთ კანის იმ ზედა პირს რომელზედაც ისინი ბუდობენ, და ცივ წყალს კი კანის ზედა-პირის გაღწობა არ შეუძლია; მაშ, უნდა შემოვიღოთ წესათ, რომ თავი და თავი ხელ-პირის ბანა სწარმოებდეს მუშაობის შემდეგ საღამოს. რომ ჯარის კაცმა გასუფთავებულმა წმინდა საძინებელ ოთახში საკმარისად ტკბილად გამოიძინოს რომ მეორე დღეს ჯანსაღმა ენერგიულად შეუდგეს თავის დიდ მოვალეობას სამხედრო ხელოვნების შესწავლას.

6 ტანთსაბანი ოთახი.

ამერიკის და ინგლისის ყაზარმებში მოწყობილია ყოველგან ტანთსაბანი ოთახები; სადაც თითქმის ყველა მსურველს შეუძლია ტანი დაიბანოს.

ტანს იბანებენ იალონზედ 5—6 საათამდის, შემდეგ ცხელ საუზმეს მიირთმევს ამერიკელი ჯარის კაცა, ნამეტურ ყავას, ჩვენში კი ჩაი არის შემოდებული. ტანის ბანა უმთავრესად ორის მეტოდით სწარმოებს: ზოგი უფრო ეტრფის ვანებს, ზოგი კი ტანს იბანს შხვეფის—დუშის შემწეობით. დუშის მიღება უფრო სასურველია, როგორც გიგინის მხრივ, აგრეთვე ტენიკურის მოსაზრებითაც დუშის შემწეობით სულ მოკლე ხანში 10 - 20 ადამიანს შეუძლია ტანი იბანოს, და ვანის საშვლებით კი ამ დროს განმავლობაში 1 ან 2 თუ მოასწრებს ტანის დაბანას, ამერიკაში დუშია უფრო გავრცელებული, ჩვენთვისაც სასურველია ამ სისტემის ტანის ბანაობა შემოვიღოთ ჩვენს ყაზარმებში ჯარის კაცთათვის, რომელი ჯანმრთელობისათვის არავითარ ხარჯმა არ უნდა შეგვაჩეროს.

7. ფეხის ადგილები.

ფეხის ადგილები უნდა იყოს მოწყობილი ყოველ ერთეულში წინდაწინ მიჩნეულ და განსაზღვრულ კუთხეში. სასურველია რომ ყოველგან სიფონის სისტემით ტენიკურად იყოს მოწყობილი ეს უფრო გივიენურია, ვიდრე ორმოების სისტემა. ფეხის ადგილებს უნდა ქონდეს მიქცეული დიდი ყურადღება რომ მუდამ სისუფთავე იყოს დაცული, და ეს მხოლოდ მაშინ შეიძლება თუ უფროსები სისტემას შექმნიან ჯარის კაცთ ასწავლონ თუ რა ნაირად უნდა დავიცვათ სიწმინდე და სისუფთავე ფეხის ადგილში. აქ ჩვენ ამ საგანს ვაქცევთ განსაკუთრებულ ყურადღებას. იმ განზრახვით რომ, ჩვენ

ვიცით რომ არა თუ ფეხების უსუფთაობა შეიძლება იცოდეს ფეხის ადგილის ხმაურება. არამედ შვეიცარიაში, ჟენევაში, ხშირად გავგივონია მკვიდრთა ის აზრი, რომ რუსის სტუდენტებმაც კი რიგიანი ხმაურება არ იციანო ფეხის ადგილისო.

სადეზინფექციო მასალად ყველაზედ უკეთესია ნავთით დეზინფექცია, რადგანაც კარბოლის სიმთავრე მხოლოდ მურალ სულს სტოვებს და მიკრობებს და ბაქტერიებს კი არ სპობს ისე როგორც მათ სპობს ნავთი.

ექიმი ნ. ერისთავ-შარვაშიძე.

წარმოდგენა მე-7 ათასეულში

როგორც წინად ვწერდი მე-7 ათასეულში წარმოდგენების საქმეც ჯეროვან ნიადაგზეა დაყენებული. არსებობს სცენის მოყვარეთა ჯგუფი და მსახიობ ჩაგუნავას ხელმძღვანელობით იმართება სისტემატიურად წარმოდგენები. სცენის მოყვარეთა ჯგუფი, რომელიც ჯარის-კაცებისაგან შესდგება ამ მხრივ ენერგიულად მუშაობს.

სამშაბათს, 10 ნოემბერს ამ ჯგუფის მიერ გამართა ჯარის-კაცთათვის უფასო წარმოდგენა. წარმოდგინეს ვ. გუნიას ისტორიული დრამა „დაძმა“ წარმოდგენის წინ თეატრსა და პიესის შესახებ ჯარის-კაცებს სიტყვა უთხრა ათასეულის ინსტრუქტორმა მინდელმა.

უნდა აღინიშნოს, რომ სცენის მოყვარეთა თამაში დამაკმაყოფილებელი იყო. სცენაზე თავი საკმაოდ თამამად და თავისუფლად ეჭირათ და გძელ მონოლოგებსაც თავისუფლად ლაპარაკობდნენ. მათ თამაში უნაკლული რასაკვირველია არ იყო, მაგრამ ეს არც გასაკვირველია. ბევრი მათგანი პირველად გამოდის სცენაზე და მათ მეტიც არ მოეთხოვებათ.

ამ საღამოს განსაკუთრებით ყურადღებას იქცევდა ადამიას როლის ამსრულებელი ა. გედევანიშვილი. მას ხშირც შესაფერი ჰქონდა და სცენაზე თავდაჭერაც.

ამჟამად დასადგამათ „მივდივართ პოზიციაზე“ იქნება აგრეთვე სალიტერატურო განყოფილება.

ჯარის-კაცი.

მიჯნურის მიებაში

(ლევენდა).

ღამეა ბნელი, უფარსკვლავო, სევდის მომგვრელი.

ღამეა ბნელი არ სჩანს მთვარე, მთა მინდორველი...

ქაბუკმა განვლო ტანჯვა-კენესით უღრანი ტყე, ეკლით მოსილი, და დაქანცულმა ერთ მთის ძირას, მდინარის პირას. მოიხსნა ტვირთა, ისაუზმა და მიიძინა... ტყის ფერიებმა სუნით იგრძნეს ადამიანი, შემოგხვებენ და დაიწყეს ტკბილი სიმღერა... ქაბუკს ჩაესმა მშვენიერი საგალობელი... ხედავს სიზმარში: მიაღწია დასახულ მიწას, ორა სასახლეში ინახულა სატრფო გულისა...

სიხარულიდან პირზე ღიმილთ გამოიღვიძა და ორა იხილა ფერიები, მოსიმღერენი, გაკვირებული გამოშტერდა, სმენად გადიქცა... — ჩვენ გიშველით, ჩვენ დაგიხსნით, ა, ეს ხმალი ბასრათ მქრელი, იქ ზღვის პირას ცხრა მთას იქით, სასახლეა დევთადვის, რომლის დამძღვე, რომლის მჯობნე არვინაა ჯერ ამ ქვეყნით, იმ დევსა ყავს შენი სატრფო ცხრა კლიტულში ჩამწყვდეული...

წადი ეხლავ, ნუღარ იცდი ამ ხმალს ენდვე და ამითი უეჭველად მას დაახსნი. ესა სთქვეს და ფერიები მიიშალენ ტყის ფოთლებში...

ხმალი პრილა, სხივის მფრქვევი ვით მზისა შუქი, ფერიებისგან ნაჩუქარი ხმალი ძვირფასი ქაბუკმა ხელში ამაყურად მოატრიალა.

ალარ შეჩერდა, წამს ჩაიჭრა მდინარის პირას, ცივა ნაკადით ანკარი წყლით ძილი გაჰფანტა, გულა ნაბადი გვერდზე იგლო და გზას გაუდგა...

მიდის ქაბუკი უსვენებლივ, შეუჩერებლივ თვის სავალი გზა ორ საათში გადაიარა. აგერ! გამოჩნდა თვალწარმტაცა მაღალი კოშკი, მარმარილოს ქვით ნაშენები ორა სასახლენი... უეცრად გაჩნდენ ფერიები და ქაბუკს უთხრეს:

— აი აქ არის შენი სატრფო ამ სასახლეში, დევთადვია ამა ქვეყნის, კოშკის პატრონი და იმ დევსა ყავს შენი სატრფო იქ დამწყვდეული...

ნუ გეშინია ჩვენი ლოცვით შენ გაიმარჯვებ დაიხსნი სატრფოს და ის კოშკიც თქვენვე დაგრჩებათ.

შედი მამაცათ, ვაჟკაცურათ ეკვეთე დევსადევს ხმალს რომ შემოკრავ ჩვენი ლოცვით სულს განუტოვებს!

ქაბუკმა იგრძნო უხილავი ძალა მტკიცებში, შევარდა კოშკში ვითა ლომი გაათორებული ნაჩუქარი ხმლით დევთადვი ორისა ხელში და კვლავ იხილა ცრემლთა მდნარი ძვირფასი სატრფო.

დღესაც მიჯნური სიყვარულის ცეცხლს შეუპყრია და განცხრომაში ატარებენ ვნებიან დღეებს...

შალვა გომართელი.

ლადო მესხიშვილის გარდაცვალების გამო.

კიდევ დიდი საფლავი! ეს როგორც მხედრებს გვაფოლადებს ომისთვის, ვინაიდან შეუძლებელია მტკიცე ამხედრება იქ, სადაც ზურგში არ გეგულება ძვირფასი და დიადი საფლავები. როგორც სცენის მოყვარენი კი ვისურვებდით, გარდაცვლილ მესხიშვილის გაცდას, და ეს აუცილებელია განახლებულ ქართულ დრამისთვის.

მე-ნ ქვეითა ათას. სცენის მოყვარეთა წრე.

სამუოგლოსთვის...

სტაჟან ჟირომსკის ნოველლეჟიდან.

ძღვნად ქართველ მხედრებს.

(გაგრძელება).

და როდესაც ესენი, ძალმომრენი აქ გამარჯვებულია ყიჟინას სცემდენ ამ მამულთა პატრონთ სიმშლიში და დამცირებაში ამოდით სული შორეულ ქვეყნებში გაციმბირებულთ და წყევაკრულვას უგზავნიდენ მას— ვინც ქვეყნად გააჩინა ამაყი პატიოსნების, თავისუფლების და სულიერი სიმაღლის მოსისხლე მტერი— რუსი...

* *

იკათ? რაშია საქმე?

გენერალი როზლოუკი— პოლონელი იყო წარმოადგენლად ერთის, პოლონეთში მამულებით უხვად დაჯილდოებულის რუსი— მეპატრონისა. „უმადღესად“ დაჯილდოებულისა— პოლონეთის აჯანყების განადგურებაში მონაწილეობისთვის.

და აი, გენერალი როზლუცი მობრძანდა ფულვარკზე, — რომლის ძველი მოიჯარადრე იყო მამაჩემი, რომ ჩამორთმეული მამულების შესახებ „უკაზი“ს თანახმად გადაეჭრა სახელმწიფოდ ჩარცხულ ტყიდან მოზრდილი ნაჭერი ზემოხსენებულ რუს მებატონის სასარგებლოთ.

გადამჭრელი ნაწილის გაზომვა უკვე გათავებული იყო. ზემლემერმა კნობჟმა, — რომელმაც ჩვენი ოჯახის სამწუხაროდ — ჩვენს სახლში მთელს კვირას იცხოვრა — გაიყვანა როგორც იქნა ბოლომდის სასაზღვრო ხაზი და ნაქირაგები ხე-ტყის მუშები კარგა ხანია სკრიდნენ ხეებს და სწმენდდნენ საზღვრის ნაპირებს ძველს, დაყრუებულს ტყეში..

გენერალი როზლუცი, სამი დღე იყო უკვე მოსული ფოლვარკზე და ჩქარობდა რაც შეიძლება მალე ჩაებარებია მამაჩემისთვის იჯარით ახლად ჩამოჭრილი ტყე, ადგილობრივი მართველობის თანდასწრებით.

მუშების ორ ჯგუფს გაჰყავდათ ხაზი საზღვრისა — ორივე მხრიდან და თანდათან უახლოვდებოდნენ ერთმანეთს. ეგონათ, რომ მუშაობას მორჩებოდნენ მზის ჩასვლამდის, მაგრამ ახლოვდებოდა აგერ შუალამე და ჯერ საზღვრის გაყვანა კიდევ გაუთავებელი იყო.

გენერალმა კი გადასწყვიტა აუცილებლათ გამგზავრება დილით. სასოფლო მართველობისაც უნდოდა ძალიან როგორმე გათავებულიყო ეგ საქმე, და ამიტომ გადასწყვიტეს ემუშავათ ღამით თუნდაც გათენებამდის...

აქვე ტყეში გაჩაღებული იქნა კოცონი — ერთის მხრით რიხიანათ იყო დაბრძანებული დასაკეც სკამზე გენერალი როზლუცი. კოცონის მეორე მხრით კი: ქვით დაფარულს ჯირკვზედ იჯდა ზემლემერი კნობჟი — გამოხვეული გრძელს მიწამდის ჩამსტვენს გეტტაპერჩის სახურავში. ნერვიული კაცი, რომელიც აკეთებდა ათასგვარ გრიმასებს — თვალების ქანჭურით. მის გვერდში უხერხულათ მოკუნძულიყო ლეონიჩის თანაშემწე გუნვედიჩი, — რომელიც დიდის ყურადღებით ეპყრობოდა ბოთლ კონიასს, და მხოლოდ შესახედავით სვამდა ხანდისხან რამდენიმე კოვზ ჩაის. სოფლის მწერალი ულშაკოვსკი და ძველი მამასახლისი ვალა ისხდნენ ერთად. ვალას მკერდს უმშვენებდა მედალი წარწერით: პოლონელთა აჯანყების ჩაქრობისათვის: მამაჩემი, რომელიც საკმაოდ მიჩვეულიყო ტყიურს, მონადირისებურს ცხოვრებას — ნახევრად მიწოლილიყო მიწაზე და მე კი — მაშინ კიდევ მოწაფე —

გენერლის დიდკაცობით განსაკუთრებული ვღებდი და სმენად ვიყავ გადაქცევილი.

სახლიდან, რომელიც აქედან იქნებოდა ორი ვერსტის მანძილზე — მოგვიტანეს ვახშამი და ეხლა ჩვენ ვერთობოდით მოლოდინში — სანამ არ მოსჭრიდნენ საზღვრის პირში — უკანასკნელ ნახევებს.

ყველანი შესანიშნავ კარგ გუნებაზე იყვენენ... გენერალს, რომელსაც იქ კარგათ შეენახათაი — რომ მოხუცობას არც კი იმჩნევდა — ეკირათაი შესაფერი მედიღურობით. მწერლისა და მამასახლისის ყოფნას აქ ის არც კი ამჩნევდა, ყოველ შემთხვევაში ითმენდა მათ სრულიად უპროტესტოდ და არაფერი ჰქონდა იმის წინააღმდეგ, რომ ისინი მადიანათ ანადგურებდნენ შემწვარ წიწილებს, ნაქრებს სხვა და სხვა გრილი შემწვარი საჭმელებისა, თვალ დანაბულნი უშვებდნენ ყანყრატოში ქიქებით ძველს არაყს, ზედ აყოლებდნენ თვითო ქიქა ლუდს და თბებოდნენ რომ ნარევი ჩაით.

გუნკევიჩს გენერალი აბედნიერებდა თავის ერთი ან ორი სიტყვით, ხოლო კნობს კიდევ ემუსაიფებოდა...

როგორც პოლონელი, გენერალი ყოველგან და ყოველთვის — სახელმწიფო დაწესებულებებშიც კი დემონსტრატულიად ლაპარაკობდა პოლონურ ენაზე. მის გამოთქმაში შესამჩნევად ისმოდა რუსული კილო, მაგრამ ეს კილო, — გასაკვირველად უნდებოდა მის მსხვილ ფიგურას, ტლანქი მაუდის მაგრამ კობტად შეკერილ კურტკას სამხედრო ქუდს, მაუდის გამაშებს და ქალარა, დაგრებილ უღვაშებს...

მან კარგა ხანია რაც დასდგა თავის ქიქა საინზე და ეხლა იჯდა გამოკიმული, კობტად წამოედგა ერთი ფეხი წინ და ამოეხნიქა გვერდი.

ხანდისხან, მოიბრუნებდა სახეს, შეხედავდა ტყეს, უგდებდა ყურს გამოძახილის თამაშს, და შემდეგ ისევ უბრუნდებოდა ზემოხსენებულ მდგომარეობას...

— ბატონო თანაშემწე — მიმართა გენერალმა გუნკევიჩს — შორს არის აქედან სუბტნიოვი?

გუნკევიჩმა დასდგა წამსვე ქიქა, ზრდილობიანად დაჰხარა დაბლა თავისი მთლად მოსპეტილი თავი და, უპასუხა, რომ პირდაპირი გზით არ გამოვა არც ერთი ვერსტო.

— თქვენ კი აქ უკვე გზები იციით?

გუნკევიჩმა ააშუქა სიაპაის გამოძახატველი ღიმილი. მას ვერ ებოვა შესაფერი სიტყვები, რომ გამოეთქვა მისი შეუდარებელი ცოდნა აჭურის ოღრა-ჩოდრებისა: ის იყო ლესნიჩის თანაშემწელ უკვე ოც წელზე მეტი.

—ჰოა... სოქვა გენერალმა დაფიქრებით — ის უნდა მკითხა: იქით თქვენ ასეთი გზა—ზაგნანსკიდან ვზღლოამდის? წინად ამ გზაზე კიდევ იდგა დუქანი დაბურულს ტყეში?..

—ზასოზდინ?—როგორ არა? ეხლა ცასდგას,— მიუგო გუნკევიჩმა.

—ერთი უხვირო გზა მიდიოდა იქიდან სუხენ-დნიოვისკენ, მეორე კა, უფრო რივიანი—ვზღილი-სა და ბოძენტინისკენ...

—დიახ, დიაქ, სწორედ მასე გახლავს—ბატონო გენერალო!

—მაშ, დუქანი—თქვენ ამბობთ ეხლა ცასდგასო?

—დიახ, თქვენო აღმატებულებავ, სდგას. ქურდების უმთავრესი ბინა და თავშესაფარია. სწორედ იქ იყრიან თავს მთელი პოლონეთის ცხენის ქურდები...

—იმ დუქნის წინ, გზის იქითა მხარეს, იყო ერთი ქვიშნარი მალლობი, კარგა მოზრდილი... ყვითელი... მალლობზე იზრდებოდა რამდენიმე ალვის ხე...

(შემდეგი იქნება).

სამშობლოს კერა!

მიყვარს ბუნება ჩემი ქვეყნისა
მიყვარს ალერსი ჩემი მშობლისა,
მიყვარს მე სმენა ფრინველთ ქიკიკის
და ბულბულისა ნაზი გალობა.

მიყვარს არაგვი
მისი ნაპირი
მიყვარს იქ ჯდომა და
განსვენება.

მიყვარს უზომო სიყვარულითა
ჩემი სამშობლოს ტანჯული კერა.

მიყვარს! მიყვარს! და მეყვარება
სამშობლო მხარე მისი ბუნება.

მე-2 სანაბ. რაზმის ჯ.-კ. აპოლონი.

* *

ამბობენ იქ დიდ რუსეთში
ბედნიერება არიო
სოციალიზმი გამეფდა,
გასწორდა მთა და ბარიო

ალარ არსებობს მძარცველი
მგელი, მელა და ტურაო!
მუსრს ავლებს პროლეტარების
მედგრი დიკტატურაო!

ბურჟუა— მუქთა ხორები
ველარ იღებენ ხმასაო,
ამაღლდენ დაჩაგრულები;
ჰხარობს მშრომელი მასაო!

პური უფულოთ რიგდება,—
რამდენიც გინდა ქამეო!
იკინე, იმხიარულე,
ყოველ დღე, ყოველ ღამეო!

გავბრიყვდი, წაველ რუსეთში,
გზაში ვძრახავდი ქართველებს,
პასუხისმგებელ პარტიას,
მთავრობას, საქმის მმართველებს!

მივედი ხალხი გმინადა
მშიერ ტიტველი—მკენსარი
გულში ვსთქვი კომუნისტების
სოციალიზმი ეს არი?

სიმდიდრე წალეკილია
სამოქალაქო ომითა,
მშრომელი დაძრწის ქუჩაში
შურის ძიებით, წყრომითა!

ისმის გოდება წუხილი
ყოველგან, ყოველ კუთხეში.
მას აქებს მხოლოდ სულელი
საქმის არ მცოდნე, უხეში!

არც წესი, არცა კანონი,—
არიან თავის ნებაზე!
აგებულია ყოველი
ძალა და ბოროტებაზე!

ამბობენ, ჯერე დანგრევა
და მერე აშენებაო;
დამყარდეს სოციალიზმი
ქვეყანა დამშვენდებაო!

რაც იქა ვნახე, კალამით
ვერ შევძლებ იმის წერასა,
გამოვიპარე, მოვენდევ
ისევ სამშობლო კერასა!

დავგმევი ბალშევიკობაც,
 ამოვიფხიკე სიაში;
 ნახული გამოვაცხადე
 „ერთობის“ რედაქციაში!
 რომელ ზაფხულში ყოფილა,
 როდის გაზდილა ხეთ ია!
 აქ სამოთხეა — სიცოცხლე —
 იქ ტანჯვა-ჯოჯოხეთია.

ვაშა-ბაქურა.

ს უ რ ა თ ი.

ცივ შემოდგომის აედრიან ღამეს,
 როცა თანჯარას ესხმევა წვიმა,
 და აფთარივით ქარი ღმუილით
 დაპქრის ბაღშია ჩემს სახლის წინა,
 მის ღმუელ გრიალს ას წლის ხეები
 უპასუხებენ კენესა ქრიალით
 და ფოთლები კი ყვითელ სამოსად
 ძირს ეგებიან კანკალ-შრიალით,
 ვზივარ მარტოკა, თვალ წინ მგხატვის
 ციხე დარბაზი, მარტო, ეული,
 ოდესღაც მძლე ამაყ-ზვიადი,
 ან დაღვრემილი და დანგრეული.
 ჩამოპქცევია აქა იქ წვერი,
 კედლები ხავსით მთლად მოდებულა
 და მის ცარიელ ბნელ ოთახებში
 ღამურათა ბრბო დაბუდებულა.
 სათოფურიდან არ იხედება
 ამაყ რაინდთა მრისხანე თვალი
 და თავისუფლად მათ ნაცვლად ახლა
 მწარე სისინით შიგ დაპქრის ქარი.
 კუნქულში გდია მეფისა ტახტი
 ძირს დაცემული და დამტვრეული
 იქავ აგდია გვირგვინი, ისიც
 ლაფში გასვრილი და დამსხვრეული.
 გაბნეული, შიგ დაღეწილი
 ჩაჩქან-ისრები იქვე ფარბმლები:
 ირგვლივ კლდეებზე და იატაკზე
 საბედისწერო სისხლის წვეთები...
 ნეტა ვის ეკითხო, ვინ გამოჩნდება,
 მითხრას რას ნიშნავს ესე ნიშნები!
 ციხე დარბაზი და დამსხვრეული
 ტახტი... გვირგვინი... სისხლის წვეთები...

იუნკერი ა ბ ა - ლი.

ვლადიმერ ალექსიძის მემორიალური ლის სსრუნს

მხედრის თემა.

მოსწყდა ცას ერთი ვარსკლავი,
 ძირს ჩამოეშვა მწუხარედ,
 ჯერ გაანათა ქვეყანა,
 მერე დაეცა მღუმარედ.

აგრემლდა მდინარეები,
 აზვირთდა ტალღა ზღვისაო,
 ბუნების ძალას შესჩივლეს —
 ვარსკლავი ცრემლებს გვღვრისაო!

ცამ ჩამოსძახა ქვეყანას —
 გულ-დაწყვეტილი ვრჩებიო,
 მეც რომა ვსტირა ვარსკლავზე
 ნუ თუ არ გვსმით ხმებიო!

ასე მოსთქვამდა ცა, — მიწა,
 არეს ესმოდა ჩივილი:
 ყველგან გულის თქმა, წუხილი,
 გამოძახილი, ყივილი.

დათიკო ნ. ლოლობერიძე.

კვლავ ევლინება.

კვლავ ევლინება სამშობლოს მტერი
 სამხრეთიდან წითელ სამოსით,
 თითქოს გვიბრდება იხარებს ერი
 ჩვენსა საზღვრებში მათი შამოსვლით.
 მაგრამ მხედრები, მათ პასუხს გავცემო,
 ფეხზე დავდგებით, მტერს არ დავინდობთ,
 მახვილს მივმართავთ და გულში ჩავცემთ
 მტერს მოზღვავებულს, ფლიდსა და უნდოთ.
 მესნავ. ათას. მხედარი შალვა ბზვანელი.

შორეულ სასრფოს.

შხეს სახმილი მოსდებია, იწვის ქვეყნის ტრფიალებით,
ბუნებხს ფრთა ვაუშლია, ათრთოლებულს ნეტარებით!
გაზაფხული შვებით სუფევს და ლივლივი გააქვს ჰაერს,
ვარდ-ყვავილებს სიო არხევს და ბულბული ეშხით დამღერს...
მაგრამ სხლტება ამ ჩარჩოდან ჩემი ფიქრის ნაკადული,
ვერ მანიჭებს სრულ სიამეს ეს ბალნარი გაბადრული:
ჩემი გულის ძაფის წვერი შენსკენ არის მომართული,
მსურს შენს ახლოს დაეიბადო, სასიმღეროდ მომართული!
ამ ბუნებას უშენობა მაშორებს და განზე მტოვებს,
შენ გესწრაფვი, შენი ხილვა გამახარებს, აღმაფრთოვნებს...
მინდა შენი ნაზი სიტყვა ბულბულის ჰანგს ჩაექარგოს,
მინდა ჩემი გულის ფეთქა შენ სუნთქვაში ჩაიკარგოს,
მინდა შენი სიყვარულით შხეს სიტხოვლე შეემატოს,
მინდა შენმა თანაგრძნობამ გულის სევდა გამიფანტოს!...
მინდა ჩქარა შენთან მოსვლა, მაგრამ — ვაგლახ — ვგვიანდები:
გზაში მხედება ღობე — ყორე, ეკოები და ტყის ბარდები
დღეს ვერ მოვალ .. ხვალ? — რა გითხრა! წუთს რა მოაქვს, არვინ იცის...
მნათობს ცეცხლი უკიდია, დიდამიწა ტრფობით იწვის!
მეცა მინდა შენთან ყოფნა, სანამ დარი კიდევ დარობს,
სანამ გულში ღვივის გრძნობა, სიყვარული მოცინარობს!
ვეტრფი, ვეტრფი შენს შეხვედრას, დაგეპკურო ვით ვარდს ნამი:
არვინ იცის, რას გვიმზადებს ხვალინდელი დრო და ჟამი!..

ს აბულაძე.

ს რ ნ ე ტ ი.

(მ რ ე კ ლ მ ს)

ცეცხლის რაშები ფრუტუნობდნენ შენს სამეფოში.
ძლევის გვირგვინი ბრილიანტის აღში გეწვოდა,
გიცნობდნენ ყველგან, ისე როგორც საქართველოში.
იყავ უძლევი, უკმეხ სიტყვას შენ ვ ან გეტყოდა...

ხმლის საიდუმლო შენ იცოდი ყველაზედ უკეთ.
იცოდი ბრძოლა, სმინელი, საფათარაკო,
გვლინებოდი თავგასულ მტერს ზარ-მცემ სიუხვეთ...
იყავ უძლევი, მრისხანება პატარა კახო!..

შენთან ამოდ ჩაიარა თვითონ დალატმა,
ასპინძის ველზე გარბის მტერი სიავის მდომი,
თავი შეგწირა კადნიერმა კახტა ბელადმა.
კრწანისის ველზედ დაამარცხე ირანის ლოში...

მაგრამ განსაცდელს, ბედის წერა სჭედავდა ახალს,
ღრმა მწუხარებით შეიცვალა ერისა ლხინი...
შენ წახველ, მაგრამ სავალალოდ აქ დარჩა შენს ხალხს,
პოი შეფეო! გაზხარული ქართლის გვირგვინი...

დ. დოლიძე.

დეკემბერი

(მელოდია)

(კ. ს. გელაზარიშვილს)

ჩამობრძანდა დეკემბერი, —
თეთრ წვერება ეს ბებერი,
და გათეთრდა ყველაფერი!..

დასკვნა ია, დასკვნა ვარდი,
გაპქრა ზაფხულისა ლანდი,
მოგვემატა, სევდა-ღარდი!..

და ზამთარი ყველას ჰყინავს,
ყველა შიშობს, ყველა გმინავს,
მზის სხივები აღარ ბრწყინავს!..

მე სიცივე მიყვარს მკვეთრი:
მიყვარს ოგვის ფიფქი თეთრი,
ცის და მიწის შემაერთი!..

ღარი არის, თუ ავღარი,
ჩიმთვის მაინც ერთი არი,
მარად მღერის ჩემი ქნარი!..

ჯ. კ. აპოლონ კულაშელი.

მხედრის სიმღერა.

ჰოი სამშობლოვ! სამშობლოვ!
შენი კალთების ქირიმე,
როს ვხედავ განსაცდელშია
სულ ბავშვივითა ვჭირი მე.

ვით გაუძლოს ქართველს გულმა
როს ვიხილოს განსაცდელში
არ გავიდეს ვით ერთგულმა
ბრძოლის ველზე ხმალით ხელში.

და მეც მხოლოდ სხვებთან ერთად
გამოვდივარ ბრძოლის ველად
გამოვდივარ სამშობლოს
მტრის კლანჭისგან დასახსნელად.

რაც შეფერის ერთგულ მხედრებს
სასახელოს პასუხს გავსაძვირებელი
ერთხელ კიდევ სამუდამო მტრისა
მტარვალთ გროვას თავზარს დავცემთ.

მხოლოდ ამას გთხოვ სამშობლოვ!
ჩემო ტურფავ ჩემო მხარე,
დე მე მოვკვდე ბრძოლის ველზე
ოღონდ შენ კი გაიხარე.

მესსანგ. ათას. მხედარი შალვა ბზვანელი.

ჯარის კაცის სიმღერა.

ლორთქიფანიძე ჯარში გვიწვევს,
ჟორდანია ადასტურებს;
და სამშობლოს დასაცავად
დედა გვლოცავს და გვისტუმრებს.
მეგობრებო! ხომა ხედავთ,
ღრო დამდგარა სავანგებო!
ახმატრდა საქართველო,
მაშ ვიბრძოლოთ ერთად ძმებო!
რას დავაკლებს ქემალ-ფაშა,
თუ გმირულად შევაძახეთ,
რანდულად თუ დაუხვდით,
თუ რომ ცეცხლი დავანახვეთ!...
ქართველურის სიმამაცით
ვაწარმოვით უნდა ბრძოლა,
ჩვენ არ გვიყვარს განსაცდლის დროს,
სილაჩრე და შიში ძრწოლა!..
მაშ ვიშიშვლოთ მედგრად ხმლები
გადავიდეთ იერიშით
დაე ძრწოდენ ჩვენის მტრები
დაიხოცონ ჩვენის შიშით!..
ლორთქიფანიძე ჯარში გვიწვევს,
ჟორდანია ადასტურებს,
და სამშობლოს დასაცავათ,
დედა გვლოცავს და გვისტუმრებს!..

ჯ. კ. აპოლონ კულაშელი.

პასუხის მგებელი რედაქტ. ნ. კურდღელაშვილი.